

**REÎNNOIREA CARISMATICĂ CATOLICĂ:
UN CURENT DE HAR PENTRU ÎNTREAGA BISERICĂ
Pr. Raniero Cantalamessa, OFM Cap**

Pornesc de la convingerea împărtășită de noi toți și repetată adeseori de Papa Francisc: Reînnoirea Carismatică Catholică (RCC) este „un curent de har pentru întreaga Biserică”. Dacă RCC este un curent de har pentru întreaga Biserică, atunci avem datoria față de noi înșine și față de Biserică de a explica în ce constă acest curent de har, la ce servește el și de ce este necesar pentru întreaga Biserică. Pe scurt, trebuie să explicăm cine suntem și ce oferim – sau mai bine zis ce oferă Dumnezeu – Bisericii prin acest curent de har.

Până acum nu am fost capabili să spunem clar – și nici nu puteam să spunem clar – ce este Reînnoirea Carismatică. De fapt este necesar să experimentăm un mod de viață înainte de a fi capabili să-l definim. Acest lucru s-a întâmplat mereu în trecut ori de câte ori au apărut noi forme de viață creștină. E un caz nefericit atunci când mișcările și ordinele religioase încep cu multe reguli și o constituție detaliată, stabilite dinainte ca protocol de urmat. Viața, pe măsură ce progresează, dobândește caracteristici și își face propriile reguli, ca un râu care își sapă albia pe măsură ce curge.

Trebuie să admitem că până acum i-am dat Bisericii diferite idei și portrete ale Reînnoirii Carismatice care uneori erau chiar contradictorii. Trebuie doar să punem niște scurte întrebări oamenilor care trăiesc în afara ei ca să ne dăm seama de confuzia actuală cu privire la identitatea Reînnoirii Carismatice.

Pentru unii oameni, este o mișcare a „entuziaștilor”, fără nicio diferență față de mișcările „entuziaste și iluminate” din trecut, oameni cu mâinile ridicate ce repetă Aleluia și care se roagă sau cântă într-un limbaj de neînțeles: pe scurt, un fenomen emoțional și superficial. Pot spune acest lucru în deplină cunoștință de cauză, pentru că într-un timp eram și eu printre cei care gândeau astfel. Pentru unii, mișcarea se identifică cu oameni care fac rugăciuni de vindecare sau exorcisme; pentru alții este o „infiltrație” protestantă și pentecostală în Biserica Catholică. În cel mai bun caz, Reînnoirea Carismatică e văzută ca o mișcare pe ai cărei membri te poți baza pentru multe lucruri din parohie dar cu care e mai bine să nu ai prea multe de-a face. Așa cum a spus cineva odată, oamenilor le plac roadele reînnoirii, dar nu și pomul.

După cincizeci de ani de existență și experiență și cu ocazia inaugurării noului organism de slujire CHARIS, poate că a venit momentul să încercăm o reinterpretare a acestei mișcări și s-o definim, chiar dacă nicio definiție nu poate fi de neschimbat, deoarece drumul său e departe de a fi terminat.

Cred că esența acestui curent de har este conținută în mod providențial în numele său: „Reînnoirea Carismatică”, cu condiția de a înțelege adevărata semnificație a celor două cuvinte. Propun să dedicăm prima parte a acestui discurs substantivului „Reînnoire”, iar a doua parte adjectivului „Carismatic”.

Partea întâi: „REÎNNOIRE”

E necesar să facem unele remarci preliminare generale, pentru a înțelege relația dintre substantivul „reînnoire” și adjectivul „carismatic” și ce reprezintă fiecare.

În Biblie vedem clar două moduri în care acționează Duhul lui Dumnezeu. Primul mod este numit carismatic. Acest lucru survine când Duhul lui Dumnezeu vine asupra unor persoane în circumstanțe particulare și le conferă daruri și o abilitate ce depășește capacitatea umană, pentru a îndeplini sarcina pe care Dumnezeu o așteaptă de la ele (cf. *Ex* 31,3; *Jud* 14,6; *ISam* 10,6; *Is* 61,1). Caracteristica acestui mod de acțiune a Duhului Sfânt este că i se dăruiește persoanei, dar nu de dragul acelei persoane – ca s-o facă mai plăcută lui Dumnezeu –, ci mai degrabă pentru binele comunității, pentru slujire. Unele persoane care au primit aceste daruri în Vechiul Testament au sfârșit chiar prin a duce o viață cu totul neconformă cu voința lui Dumnezeu.

Doar mai târziu, esențialmente după exil, Biblia începe să vorbească despre un mod diferit de acțiune a Duhului lui Dumnezeu, un mod care va fi numit mai târziu acțiunea sfințitoare a Duhului (cf. *2Tes* 2,13). Duhul e definit ca „sfânt” pentru prima oară în *Psalmul* 51: „... duhul tău sfânt nu-l lua de la mine” (v. 13). Cea mai clară mărturie a acestui lucru este profeția din *Ezechiel* 36,26-27:

„Vă voi da o inimă nouă și un duh nou voi pune în voi; voi îndepărta inima de piatră din trupul vostru și vă voi da o inimă de carne. Duhul meu îl voi pune în voi și vă voi face să umblați după hotărârile mele, să păziți și să împliniți judecățile mele.”

Noutatea acestui mod de acțiune a Duhului Sfânt este că vine asupra oamenilor și rămâne acolo, transformându-i din interior, dându-le o nouă inimă și o nouă capacitate de a împlini legea. Mai târziu, teologia va numi primul mod de acțiune a Duhului Sfânt „*gratia gratis data*”, adică un dar gratuit, iar al doilea „*gratia gratum faciens*”, adică harul care îl face pe om plăcut lui Dumnezeu.

Pe măsură ce trecem de la Vechiul la Noul Testament, acest mod dual de acțiune a Duhului devine tot mai clar. Trebuie doar să citim capitolul 12 din *Prima Scrisoare către Corinteni* care vorbește despre toate tipurile de carisme și apoi continuă în capitolul 13 despre un dar unic, egal și necesar pentru toți, care este iubirea. Această iubire este „iubirea lui Dumnezeu... revărsată în inimile noastre prin Duhul Sfânt care ne-a fost dat” (*Rom 5,5*), despre care Sfântul Toma din Aquino spune că este iubirea „cu care Dumnezeu ne iubește și ne face capabili să îi iubim pe el și pe frații noștri” (*Comentariu la Scrisoarea către Romani*, 5,1, nr. 392).

Relația dintre acțiunea sfințitoare a Duhului Sfânt și acțiunea sa carismatică este văzută de Sfântul Paul ca fiind similară cu relația dintre a fi și a acționa, dar și cu relația dintre unitatea și diversitatea din Biserică. acțiunea sfințitoare privește *ființa* creștinului, iar carismele privesc *acțiunea*, deoarece ele sunt pentru slujire (vezi *1Cor 12,7*; *1Pt 4,10*); prima stabilește *unitatea* Bisericii, în timp ce a doua stabilește *diversitatea* funcțiilor sale. Putem citi *Efesenii 4,4-13* despre acest lucru. Acolo Apostolul explică în primul rând ce constituie ființa unui creștin și unitatea tuturor credincioșilor: un singur trup, un singur Duh, un singur Domn, o singură credință; el continuă astfel: „Fiecărui dintre noi i s-a dat harul după măsura darului lui Cristos” (v. 7): apostoli, evangheliști, învățători etc.

Apostolul nu se oprește la sublinierea celor două moduri de acțiune a Duhului Sfânt, ci afirmă și prioritatea absolută a acțiunii de sfințire față de acțiunea carismatică. A acționa depinde de a fi (*agere sequitur esse*) și nu invers. Paul trece în revistă majoritatea carismelor – vorbirea în limbi, darul profeției, înțelegerea tuturor misterelor, distribuirea oricăror lucruri către săraci – și concluzionează că fără iubire carisma este lipsită de orice valoare pentru cel care o exercită, chiar dacă oamenii care o primesc au beneficii din ea.

Este adevărat că o carismă nu e dăruită datorită sau în vederea sfințeniei persoanei, dar este la fel de adevărat că o carismă nu rămâne sănătoasă și chiar poate să ajungă să se corupă și să sfârșească prin a provoca daune dacă nu este înrădăcinată în sfințenia personală. A reaminti prioritatea acțiunii sfințitoare a Duhului asupra acțiunii sale carismatice este contribuția specifică pe care Reînnoirea Carismatică Catolică o poate aduce mișcărilor evanghelice și pentecostale, care au avut ei înșiși printre rădăcinile lor așa numita „Mișcare de Sfințenie”.

Tot ce am spus despre acțiunea reînnoitoare și sfințitoare a Duhului Sfânt este cuprins în substantivul „Reînnoire”. De ce tocmai acest cuvânt? De ce numim noi „Seminar de viață nouă în Duhul Sfânt” instrumentul prin care se face pregătirea pentru a primi efuziunea Duhului Sfânt? Ideea noutății merge mână în mână cu revelația acțiunii sfințitoare a Duhului de la început și până la sfârșit. Deja Ezechiel vorbise dinainte despre „un nou duh”. Ioan vorbește despre nașterea „din apă și Duh” (*In 3,5*). Dar, mai presus de toți, Sfântul Paul este cel care vede în această „noutate” întreaga caracteristică a „noii alianțe” (*2Cor 3,6*). El îl definește pe credincios ca fiind „omul nou” (*Ef 2,15*; *4,24*), iar Botezul ca fiind „baia renașterii și reînnoirii Duhului Sfânt” (*Tit 3,5*).

Lucrul de clarificat imediat este că această viață nouă este viața adusă de Cristos. El e cel care, prin învierea din morți, ne-a dat posibilitatea, mulțumită Botezului nostru, „să umblăm într-o viață nouă” (*Rom 6,4*). Astfel, este un dar înainte de a fi o îndatorire, „ceva făcut”, înainte de a fi „ceva de făcut”. În acest punct avem nevoie de o revoluție copernicană în modul de gândire obișnuit al catolicilor (și nu o revoluție în doctrina oficială a Bisericii!), iar aceasta e una dintre cele mai importante contribuții pe care Reînnoirea Carismatică o poate face – și a făcut-o în parte – vieții Bisericii. Timp de secole accentul s-a pus prea mult asupra moralității, a îndatoririlor, a ce e de făcut pentru a câștiga viața veșnică, încât a inversat relația și a pus îndatorirea înaintea darului, considerând că harul este efectul și nu cauza lucrărilor noastre bune.

Reînnoirea Carismatică, și în mod concret efuziunea Duhului Sfânt, a făcut în mine această revoluție copernicană despre care vorbeam, iar datorită acestui fapt sunt profund convins că poate să determine această revoluție în toată Biserica. Și este revoluția de care depinde posibilitatea reevangelizării lumii post-creștine. Credința înflorește în contextul *kerygmei* și nu în contextul lui *didaché*, adică nu în contextul teologiei, al

apologeticii sau al moralității. Aceste lucruri din urmă sunt necesare pentru „formarea” credinței și creșterea ei la perfecțiunea carității, dar nu sunt capabile să genereze credința. Creștinismul, spre deosebire de orice altă religie, nu începe prin a le spune oamenilor ce trebuie să facă pentru a se mântui; el începe prin a le spune ce a făcut Dumnezeu în Cristos pentru a-i mântui. Este religia harului.

Nu există pericolul ca cineva să cadă astfel în „quietism” și să uite îndatorirea de a obține virtuțile. Scriptura și experiența nu lasă niciun dubiu în acest sens: cel mai sigur semn al prezenței Duhului lui Cristos nu sunt carismele, ci „roadele Duhului”. Reînnoirea Carismatică are nevoie în schimb să se pună în gardă împotriva unui alt pericol, unul pentru care Sfântul Paul i-a mustrat pe galateni: „După ce ați început în Duh, sfârșiți acum în trup?” (*Gal 3,3*) – întoarcerea la vechiul legalism și moralism care ar fi exact antiteza „reînnoirii”. Mai există, desigur, și pericolul opus al folosirii libertății ca ocazie „pentru [a sluji] trupului” (*Gal 5,13*), dar acest lucru e mai ușor de recunoscut.

În ce constă viața nouă în Duhul Sfânt

E momentul să devenim mai concreți și să vedem în ce constă viața nouă în Duhul Sfânt, cum se manifestă ea și astfel în ce constă o adevărată „reînnoire”. Ne bazăm pe Sfântul Paul și mai precis pe scrisoarea sa către romani, deoarece acolo el stabilește aproape sistematic elementele sale constitutive.

O viață trăită în conformitate cu legea Duhului

Viața nouă este în primul rând o viață trăită „după legea Duhului”:

„Acum deci nu este nicio condamnare pentru cei care sunt în Cristos Isus, căci legea Duhului vieții în Cristos Isus te-a eliberat de legea păcatului și a morții” (*Rom 8,1-2*).

Nu putem înțelege ce înseamnă „legea Duhului” dacă nu începem prin evenimentul Rusaliilor. În Vechiul Testament, au existat două interpretări de bază ale sărbătorii Rusaliilor. La început, Rusaliile erau sărbătoarea recoltei (sărbătoarea săptămânilor) (vezi *Num 28,26* ș.u.), când oamenii îi ofereau lui Dumnezeu primele lor roade (vezi *Ex 23,16; Deut 16,9* ș.u.). Dar, mai târziu, și cu siguranță pe vremea lui Isus, sărbătoarea a fost îmbogățită cu o nouă semnificație. Era sărbătoarea ce reamintea dăruirea legii pe Muntele Sinai și alianța stabilită de Dumnezeu cu poporul său – într-un cuvânt sărbătoarea ce comemora evenimentele descrise în *Exod 19-20*. Un text din liturgia evreiască actuală de Rusalii (*Shavuot*) spune: „Această zi a sărbătorii săptămânilor este vremea primirii Torahului nostru”.

Se pare că Sfântul Luca a descris în mod deliberat coborârea Duhului Sfânt cu semnele ce caracterizau teofania de pe Sinai; el folosește de fapt imagini ce reamintesc de cutremur și foc. Liturghia Bisericii confirmă această interpretare pentru că include *Exod 19* în lecturile Vigiliei Rusaliilor.

Ce ne spune despre Rusaliile noastre această abordare paralelă? Cu alte cuvinte, ce înseamnă că Duhul Sfânt a coborât asupra Bisericii în aceeași zi în care Israel își reamintește de primirea legii și a alianței? Sfântul Augustin pusese deja întrebarea aceasta și a dat următorul răspuns. La cincizeci de zile după jertfirea mielului în Egipt, degetul lui Dumnezeu a înscris legea lui Dumnezeu pe Muntele Sinai pe table de piatră, și iată că, la cincizeci de zile după jertfirea lui Cristos, adevăratul Miel al lui Dumnezeu, din nou degetul lui Dumnezeu, Duhul Sfânt, a scris legea sa. Dar de data asta nu pe table de piatră, ci pe tablele de carne ale inimii oamenilor (Sf. Augustin, *On The Spirit and the Letter*, cap. 28 [XVI], ed. Philip Schaff (No p.: CreateSpace Publishing, 2015), p. 53; *Sermo Mai 158, 4* (PLS 2 525)).

Această interpretare este bazată pe afirmația Sfântului Paul care definește comunitatea noii alianțe ca fiind „scrisoarea lui Cristos alcătuită de noi, scrisă nu cu cerneală, ci cu Duhul Dumnezeului celui viu, nu pe table de piatră, ci pe tablele de carne ale inimilor” (*2Cor 3,3*). Astfel, profetiile lui Ieremia și Ezechiel despre noua alianță sunt deodată iluminate: „Aceasta este alianța pe care o voi încheia cu casa lui Israel după zilele acelea – oracolul Domnului: voi pune legea mea înlăuntrul lor și în inima lor o voi scrie...” (*Ier 31,33*). Nu va mai fi pe table de piatră, ci în inimi; nu va mai fi o lege exterioară, ci o lege interioară.

Cum funcționează concret această nouă lege care este Duhul Sfânt și în ce sens poate fi numită „lege”? Ea funcționează prin iubire! Noua lege este ceea ce Isus numește „poruncă nouă” (*In 13,34*). Duhul a scris legea nouă în inimile noastre, insuflând iubirea în ele: „iubirea lui Dumnezeu a fost revărsată în inimile noastre prin Duhul Sfânt care ne-a fost dat” (*Rom 5,5*). Această iubire, așa cum ne-a explicat Sfântul Toma, este iubirea cu

care Dumnezeu ne iubește și, în același timp, ne face capabili să-l iubim și noi la rândul nostru și să ne iubim aproapele. Este o nouă capacitate de a iubi.

Există două căi prin care o persoană poate fi determinată să facă sau să nu facă un anumit lucru: *constrângerea* și *atracția*. Legea externă determină persoana în primul mod, prin constrângere și prin amenințarea pedepsei. Iubirea o determină în cel de-al doilea mod, prin atracție. De fapt, oamenii sunt atrași de ceea ce iubesc, fără să trebuiască să fie constrânși din exterior. Viața creștină se trăiește prin atracție și nu prin constrângere, prin iubire și nu prin teamă.

O viață de fii ai lui Dumnezeu

În al doilea rând, viața nouă în Duhul Sfânt este viața fiilor și fiicelor lui Dumnezeu. Apostolul continuă, spunând:

„Toți cei care sunt călăuziți de Duhul lui Dumnezeu sunt fiii lui Dumnezeu, pentru că nu ați primit un Duh de sclavie, ca să vă fie din nou teamă, ci ați primit Duhul înfierii prin care strigăm: *Abba, Tată!* Însuși Duhul dă mărturie duhului nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu” (Rom 8,14-16).

Aceasta este o idee centrală în mesajul lui Isus și în întregul Nou Testament. Datorită Botezului care ne-a grefat în Cristos, am devenit copii în Fiul. Atunci ce noutate poate aduce Reînnoirea Carismatică în acest domeniu? Ceva foarte important, iar aceasta e descoperirea și conștiința existențială a paternității lui Dumnezeu care a scădat în lacrimi multe persoane în momentul efuziunii Duhului Sfânt. *În mod legal*, noi suntem copiii săi prin Botez, dar *experiențial* devenim copiii săi datorită acțiunii continue a Duhului Sfânt din viața noastră.

Se naște un sentiment filial. De la *stăpân*, Dumnezeu devine un *tată*. Acesta e momentul în care persoana exclamă din toată inima pentru prima oară: „Abba, Tatăl meu!”. Acesta este unul dintre cele mai frecvente efecte ale efuziunii Duhului Sfânt. Îmi amintesc de o doamnă mai în vârstă din Milano care, când a primit efuziunea Duhului Sfânt, a mers la fiecare persoană din grupul ei, spunând: „Mă simt ca un bebeluș! Mă simt ca un bebeluș! Am descoperit că Dumnezeu e tăticul meu!”. A experimenta paternitatea lui Dumnezeu înseamnă a experimenta iubirea sa și milostivirea sa infinite.

O viață pusă sub domnia lui Cristos

În sfârșit, viața nouă este o viață pusă sub domnia lui Cristos. În *Romani*, Apostolul scrie:

„Dacă îl mărturisești cu gura ta pe Domnul Isus și crezi în inima ta că Dumnezeu l-a înviat din morți, vei fi mântuit” (Rom 10,9).

Și din nou, în aceeași scrisoare, spune puțin mai încolo:

„Nimeni dintre noi nu trăiește pentru sine și nimeni nu moare pentru sine. De fapt, dacă trăim, pentru Domnul trăim, și dacă murim, pentru Domnul murim. Așadar, fie că trăim, fie că murim, ai Domnului suntem”. Căci pentru aceasta a murit și a înviat Cristos, ca să fie Domn și peste morți, și peste vii (Rom 14,7-9).

Această conștientizare specială a domniei lui Isus este lucrarea Duhului Sfânt: „nimeni nu poate să spună *Isus este Domnul* decât prin Duhul Sfânt” (1Cor 12,3). Cel mai evident dar pe care l-am primit cu ocazia efuziunii Duhului Sfânt a fost descoperirea domniei lui Cristos. Până în acel moment eram profesor de cristologie; predam cursuri și scriam cărți despre vechi doctrine cristologice. Duhul Sfânt m-a convertit de la cristologie la Cristos. Ce emoție am avut când am auzit, pe stadionul din Kansas City, în iulie 1977, 40 de mii de credincioși din diferite confesiuni cântând: „Isus e Domn, Isus e Domn. El din morți a înviat și este Domn. Tot genunchiul se pleacă, orice limbă proclamă că Isus Cristos e Domn”. Pentru mine, care eram încă un observator extern al Reînnoirii Carismatice, acest cântec avea o rezonanță cosmică, deoarece prezenta realitatea din cer, de pe pământ și de sub pământ. De ce să nu repetăm această experiență, cu această ocazie, și să proclamăm împreună domnia lui Cristos prin cântec? Cine cunoaște cântecul să-l cânte...

Ce e atât de special în proclamarea domniei lui Isus de o face așa distinctivă și decisivă? Este că prin proclamarea acestei domnii nu facem doar o mărturisire de credință, ci și o *decizie personală*. Oricine proclamă decide sensul vieții proprii. E ca și cum am spune: „Tu ești Domnul meu; eu mă supun ție și te recunosc liber ca mântuitorul meu, ca superiorul meu, ca învățătorul meu, ca cel care are drepturi depline asupra mea. Îți cedez bucurios frâiele vieții mele”.

Această descoperire luminoasă a lui Isus ca Domn este probabil cel mai minunat har al vremurilor noastre pe care Dumnezeu l-a dăruit Bisericii sale prin Reînnoire. La începuturi, proclamarea că Isus este Domn

(Kyrios) era, pentru evanghelizare, ceea ce fierul plugului este pentru plug, lama care mai întâi sparge solul și îi permite plugului să brăzdeze pământul. Din păcate s-a produs o schimbare cu privire la acest cuvânt atunci când ne-am deplasat din sfera ebraică în sfera elenistică. În lumea ebraică, titlul *Adonai*, Domnul, era suficient în sine pentru a proclama divinitatea lui Isus. Și de fapt acesta e titlul cu care Petru l-a proclamat pe Isus Cristos lumii în acea zi de Rusalii: „Să știe cu siguranță toată casa lui Israel că Dumnezeu l-a făcut Domn și Cristos pe acest Isus pe care voi l-ați răstignit” (*Fap 2,36*).

Totuși, când a mers să predice la păgâni, acest titlu nu mai era suficient. Începând cu împăratul roman, atâția s-au numit pe sine „Domn”. Apostolul remarcă sumbru: „Chiar dacă sunt... mulți zei și mulți stăpâni, pentru voi există... un singur Domn, Isus Cristos...” (*1Cor 8,5-6*). Deja din secolul III titlul de „Domn” nu mai era înțeles în sensul kerygmatic: era titlul pe care îl folosea oricine se afla încă în stadiul de „slujitor” și din frică, fiind inferior titlului de Maestru folosit de regulă de către un „discipol” și prieten (Origene, *Comentariul la Evanghelia după Ioan*, 1,31 (Pinkerinton, OH, Beloved Publishing, 2014), pag 31-32 (SDh 120, pag. 158). Oamenii continuau să vorbească despre Isus ca „Domn”, desigur, dar a devenit ca orice alt titlu și chiar mai des era folosit ca o parte din întregul nume al lui Cristos: „*Domnul nostru Isus Cristos*”. Dar una e să spui: „*Domnul nostru Isus Cristos*” și alta e să spui: „Isus Cristos este Domnul nostru!” (cu semnul exclamării).

Care e saltul de calitate pe care Duhul Sfânt ne ajută să-l facem pentru a înțelege cine este Cristos? Este faptul că proclamarea lui Isus ca Domn este poarta care ne conduce la cunoașterea lui Cristos viu, înviat! Nu personajul Cristos, ci persoana lui Cristos. El nu mai este doar un set de teze și dogme (cu ereziile corespunzătoare), nu mai este doar un obiect de închinare și de aducere aminte, ci o realitate vie în Duhul Sfânt. Diferența dintre Isus cel viu și Isus din cărțile și discuțiile științifice despre el este ca diferența dintre cerul real și cerul desenat pe hârtie. Dacă dorim ca noua evanghelizare să nu rămână numai o dorință pioasă, trebuie să punem din nou lama înaintea plugului, *kerygma* înaintea *parenisis*-ului (îndemnului – n.t.).

Experiența comună a domniei lui Cristos este de asemenea ceea ce stimulează unitatea dintre creștini, așa cum vedem întâmplându-se între noi aici. Una dintre prioritățile de top ale CHARIS, conform indicațiilor Sfântului Părinte, este exact aceea a promovării acestei unități dintre toți credincioșii în Cristos prin orice mijloace posibile, într-un respect reciproc al identității fiecăruia.

Un curent de har pentru întreaga Biserică

Cred că în acest moment este clar de ce spunem că Reînnoirea Carismatică este un curent de har pentru întreaga Biserică. Tot ce ne-a revelat cuvântul lui Dumnezeu despre viața nouă în Cristos – o viață trăită în conformitate cu legea Duhului, o viață de fii ai lui Dumnezeu și o viață pusă sub domnia lui Cristos – nu este altceva decât substanța vieții și sfințeniei creștine. Este viața noastră baptismală actualizată pe deplin, adică nu numai gândită și crezută, ci și trăită și propusă, nu numai pentru câteva suflete privilegiate, ci pentru întregul popor sfânt al lui Dumnezeu. Pentru sute de milioane de credincioși din diferite Biserici creștine, efuziunea Duhului Sfânt a fost ușa către asemenea splendori ale vieții creștine.

Una dintre maximele dragi Papei Francisc este: „realitățile sunt mai mari decât ideile” (Papa Francisc, *Evanghelii gaudium*, nr. 231) și astfel a trăi viața creștină e mai mare decât a ne gândi despre ea. Eu cred că Reînnoirea Carismatică poate fi (și în parte a fost) un mare ajutor în a face ca marile adevăruri de credință să treacă de la a fi gândite la a fi trăite, în a face ca Duhul Sfânt să treacă din cărțile de teologie către experiența credincioșilor.

Sfântul Ioan al XXIII-lea a considerat Conciliul Vatican II ca fiind ocazia unor „noi Rusalii” pentru Biserică. Domnul a răspuns acestei rugăciuni a papei dincolo de toate așteptările. Dar ce înseamnă „noile Rusalii”? Nu pot să fie doar noua înflorire a carismelor, ministerelor și semnelor și minunilor într-un curent de aer proaspăt pe fața Bisericii. Aceste lucruri sunt doar reflecția și semnul a ceva mult mai profund. Noile Rusalii, ca să fie cu adevărat așa, trebuie să aibă loc în însăși profunzimea pe care Apostolul ne-a revelat-o: trebuie să reînnoiască inima Miresei, nu doar haina ei.

Pentru ca Reînnoirea Carismatică să fie un curent de har așa cum l-am descris, are nevoie să se reînnoiască pe sine, iar instituirea lui CHARIS este menită să contribuie la aceasta. Origene a scris în secolul III: „Nu trebuie să vă imaginați că e suficient să fim reînnoiți o singură dată. Dimpotrivă, ... această noutate... trebuie să fie reînnoită”: „*Ipsa novitas innovanda est*” (Origene, *Commentary on the Epistle to the Romans*, 5,

13, trans. Thomas P. Scheck, *The Fathers of the Church*, vol. 103 (Washington, DC: The Catholic University of America Press, 2001), p. 359; (PG 14, p. 1042).). Nu trebuie să ne uimească acest lucru. Asta se întâmplă cu orice proiect al lui Dumnezeu din momentul în care este pus în mâinile omului.

Imediat după ce am intrat în Reînnoire, într-o zi am fost atins de anumite gânduri pe când mă aflam în rugăciune. Mi se părea că intuiesc noutatea pe care Domnul o făcea în Biserică; am luat o bucată de hârtie și un stilou și am scris unele gânduri care chiar m-au surprins, deoarece nu puteau fi rodul reflecției mele. Ele se găsesc în cartea mea *Beția sobră a Duhului Sfânt - Partea a doua*, dar dați-mi voie să vi le împărtășesc din nou, pentru că mi se pare că reprezintă punctul de la care trebuie să începem din nou.

Tatăl vrea să-l glorifice pe pământ pe Fiul, Isus Cristos, într-un mod nou, printr-o nouă intervenție. Duhul Sfânt este însărcinat să ducă la îndeplinire această gloriificare pentru că este scris: „El mă va glorifica și va lua din ale mele”. O viață creștină consacrată în întregime lui Dumnezeu, fără un fondator, fără o regulă și fără noi congregații. Fondatorul: Isus! Regula: Evanghelia trăită în Duhul Sfânt! Congregația: Biserica! Nu vă îngrijați pentru ziua de mâine, nu încercați să faceți ceva care să rămână, nu inițiați organizații recunoscute care să poată fi perpetuate prin succesori... Isus este un Fondator care nu moare niciodată, deci nu e nevoie de succesori. Avem nevoie să-l lăsăm întotdeauna să facă lucruri noi, chiar și mâine. Duhul Sfânt va rămâne în Biserică, chiar și mâine. (R. Cantalamessa, *Beția sobră a Duhului Sfânt. Partea a doua* – Cincinnati, OH, Servant Books, 2012, pag. 31)

Partea a doua: „CARISMATICĂ”

A sosit momentul să trecem la partea a doua a discursului meu, care va fi mult mai scurtă: ce adaugă adjectivul „Carismatică” la numele de „Reînnoire”? Înainte de toate este important să spunem că acest adjectiv „carismatic” trebuie să rămână un adjectiv și să nu devină niciodată un substantiv. Cu alte cuvinte, trebuie să evităm în mod absolut folosirea termenului „carismaticii” pentru a indica persoanele care au făcut experiența Reînnoirii Carismatice. Dacă e necesar, să folosim termenul de „creștini reînnoiți” și nu cel de „carismatici”. Folosirea acestui nume („carismatici” – n.t.) suscită pe drept cuvânt un resentiment, deoarece creează discriminare între membrii trupului lui Cristos, ca și cum unii ar fi dotați cu carisme și alții nu.

Nu vreau să fac aici o învățătură despre carisme, pentru că sunt multe alte ocazii de a vorbi despre ele. Intenția mea este de a arăta în ce măsură Reînnoirea Carismatică, în calitate și de realitate carismatică, este un curent de har destinat întregii Biserici. Pentru a ilustra această afirmație, este necesar să aruncăm o privire rapidă asupra istoriei carismelor în Biserică.

Redescoperirea carismelor la Conciliul Vatican II

Ce se întâmplase, în realitate, cu carismele după tumultoasa lor apariție de la începuturile Bisericii? Carismele nu au dispărut atât din *viața* Bisericii, cât mai degrabă din *teologia* sa. Dacă parcurgem istoria Bisericii, având în minte variatele liste de carisme din Noul Testament, trebuie să concluzionăm că, poate cu excepția „vorbirii în limbi” și a „interpretării limbilor”, niciuna dintre carisme nu s-a pierdut cu totul.

Istoria Bisericii este plină de evanghelizatori carismatici, de darurile înțelepciunii și științei (ajunge să ne gândim la învățătorii Bisericii), de relatări ale vindecărilor miraculoase, de oameni dotați cu spiritul profeției sau al discernământului duhurilor, ca să nu mai vorbim de daruri ca viziuni, răpiri, extaze, iluminări, și ele fiind enumerate printre carisme.

Atunci unde este noutatea care ne permite să vorbim despre o retrezire a carismelor în epoca noastră? Ce era absent înainte? Carismele, din rolul lor propriu de slujire a binelui comun și de „organizare a Bisericii” s-au limitat în ambientul privat și personal. Nu mai aveau un rol în constituirea Bisericii.

În viața comunității creștine primitive, carismele nu erau exercitate în mod privat, ci erau ceea ce, în unitate cu autoritatea apostolică, trasa fizionomia comunității. Apostolii și profeții erau cele două forțe care conduceau împreună comunitatea. Foarte curând, echilibrul dintre aceste două lucruri – oficiul și carisma – a deviat în favoarea oficiului. Carisma ajunge de acum să fie conferită odată cu hirotonirea și trăiește împreună cu ea. Un element determinant al acestui dezechilibru a fost apariția primelor false doctrine, în special a celor gnostice. Acest fapt a făcut ca acul balanței să se îndrepte spre deținătorii oficiului, păstorii. Un alt element a fost criza mișcării profetice difuzate de Montanus în Asia Mică, în secolul II, care a servit la discreditarea și mai profundă a unui anumit tip de entuziasm carismatic colectiv.

Din circumstanțele istorice respective derivă toate consecințele negative cu privire la carisme. Carismele ajung să fie împinse către marginea vieții Bisericii. Mai există încă o vreme relatări cu privire la persistența – ici-colo – a unora dintre ele. Sfântul Irineu, de pildă, spune că există încă pe vremea sa „mulți frați în Biserică ce au carisma profeției, vorbesc toate limbile, dezvăluie secretele oamenilor spre avantajul lor și explică misterele lui Dumnezeu”¹. Dar era un fenomen aflat în declin. Dispar mai ales acele carisme ce aveau ca teren de exercitare cultul și viața comunității: vorbirea inspirată și glosolalia, așa numitele carisme pentecostale. Profeția începe să se reducă la carisma magisteriului de a interpreta revelația în mod autentic și infailibil. (Aceasta era definiția profeției în tratatele de ecleziologie care se studiau pe timpul meu.)

Se încearcă justificarea inclusiv teologică a acestei situații. Conform unei teorii repetate adesea de la Sfântul Ioan Crisostom încoace și până în ajunul Conciliului Vatican II, anumite carisme ar fi fost rezervate Bisericii „în stare născândă”, dar ulterior ar fi „încetat”, nemaifiind necesare economiei generale a Bisericii².

O altă consecință inevitabilă este clericalizarea carismelor. Legate de sfințenia personală, ele ajung să fie asociate aproape întotdeauna cu reprezentanții obișnuiți ai aceste sfințenii: păstorii, monahii, călugării. Din mediul *ecleziologiei*, carismele trec la mediul *hagiografiei*, adică la studiul vieții sfinților. Locul carismelor a fost luat de „cele șapte daruri ale Duhului Sfânt” care, de la început (în *Isaia* 11) și până la scolastică, nu erau decât o categorie particulară de carisme, cele promise regelui mesianic și în consecință celor care au însărcinarea guvernământului pastoral.

Aceasta e situația pe care Conciliul Vatican II a vrut s-o remedieze. Într-unul dintre cele mai importante documente ale lui Vatican II citim cunoscutul text:

„Pe lângă aceasta, același Duh Sfânt sfințește, conduce și împodobeste cu virtuți poporul lui Dumnezeu nu numai prin sacramente și slujiri, ci «împărțindu-și fiecăruia darurile după cum voiește» (*ICor* 12,11), el dăruiește credincioșilor de toate categoriile haruri speciale, prin care îi face capabili și dispuși să primească diferite activități și servicii folositoare pentru reînnoirea și creșterea Bisericii, după cuvântul sfântului Paul: «Fiecăruia i se dă o manifestare a Duhului spre folosul tuturor» (*ICor* 12,7). Aceste carisme, fie extraordinare, fie mai simple și mai răspândite, fiind deosebit de adecvate și folositoare pentru nevoile Bisericii, trebuie primite cu recunoștință și bucurie.”³

Acest text nu este o notă marginală din ecleziologia Conciliului Vatican II, ci este mai degrabă încununarea ei. Este modul cel mai clar și explicit de a afirma că, pe lângă dimensiunea ierarhică și instituțională, Biserica are și o dimensiune pneumatică și că prima este în funcție și în slujba celei de-a doua. Nu Duhul este în slujba instituției, ci instituția în slujba Duhului. Nu este adevărat ceea ce afirma polemic marele ecleziolog al secolului XIX Johannes Adam Moehler că „Dumnezeu a creat ierarhia și astfel a oferit mai mult decât suficient pentru nevoile Bisericii până la sfârșitul lumii”⁴. Isus a încredințat Biserica sa lui Petru și celorlalți apostoli, dar a încredințat-o mai întâi Duhului Sfânt: El vă va învăța, el vă va conduce la tot adevărul, el va lua din ale mele și vă va da... (cf. *In* 16,4-15).

În acest punct, după încheierea Conciliului și adunarea decretelor sale într-un volum, pericolul marginalizării carismelor s-a prezentat sub o altă formă, nu mai puțin periculoasă: aceea de a rămâne un frumos document pe care savanții nu obosec să-l studieze, iar predicatorii să-l citeze. Domnul a eliminat el însuși acest pericol, făcându-l pe cel care dorise cu putere acel text despre carisme să vadă cu propriii ochi că ele s-au întors nu numai în teologie, ci și în viața poporului lui Dumnezeu. Când, pentru prima oară, în 1973, Cardinalul Leo-Joseph Suenens, a auzit vorbindu-se despre Reînnoirea Carismatică Catolică, apărută în Statele Unite, tocmai scria o carte intitulată „Duhul Sfânt, izvorul speranțelor noastre” și iată ce povestește în memoriile sale:

„M-am oprit cu scrisul cărții. Mă gândeam că era o chestiune de cea mai elementară coerență să dau atenție acțiunii Duhului Sfânt și faptului că el se poate manifesta în mod surprinzător. Eram interesat în special cu privire la vestea retragerii carismelor, din momentul în care Conciliul a invocat o asemenea trezire”. Și iată ce a scris după ce a constatat cu propriii ochi ceea ce se întâmpla în Biserică:

„Deodată, Sfântul Paul și *Faptele apostolilor* păreau că reînvie și ajung să facă parte din prezent; ceea ce era în mod autentic adevărat în trecut, părea că se întâmplă din nou sub ochii noștri. E o descoperire a adevăratei

¹ Sf. Irineu, *Adversus hereses*, V, 6,1.

² Cf. F. Lambiasi, *Duhul Sfânt, mister și prezență*, Bologna, 1987, pag. 278 ș.u.

³ *Lumen gentium*, 12.

⁴ J. A. Moehler, în *Tübinger Theologische Quartalschrift*, 5 (1823) 497.

acțiuni a Duhului Sfânt care este mereu la lucru, precum a promis chiar Isus. El se ține de cuvânt. A survenit o nouă explozie a Duhului Rusaliilor, o bucurie care ajunsese să fie necunoscută în Biserică.”⁵

Acum cred că e clar de ce spun că, inclusiv ca realitate carismatică, Reînnoirea este un curent de har destinat și necesar întregii Biserici. Biserica însăși a definit acest lucru la Conciliu. Rămâne doar să trecem de la definiție la actualizare, de la documente la viață. Iar asta e slujirea pe care acest CHARIS, în totală continuitate cu Reînnoirea Carismatică Catolică din trecut, e chemat să o facă Bisericii.

Nu este vorba numai de fidelitatea față de Conciliu, ci și de fidelitatea față de însăși misiunea Bisericii. În textul conciliar citim: carismele sunt „folositoare pentru reînnoirea și creșterea Bisericii” . (Poate că ar fi fost mai corect să scrie „necesare”, în loc de „folositoare”). Astăzi, ca și pe vremea Sfântului Paul și a apostolilor, credința nu se transmite prin „discursuri convingătoare ale înțelepciunii [omenești], ci prin adevărarea Duhului și a puterii” (cf. *ICor* 2,4-5; *ITes* 1,5). Dacă o vreme, într-o lume devenită, cel puțin oficial, „creștină”, se putea gândi că nu mai e nevoie de carisme, de semne și minuni ca la începutul Bisericii, astăzi nu mai e cazul (să gândim la fel – n.t.). Ne-am întors la situația mai apropiată de vremea apostolilor decât de cea a Sfântului Ioan Crisostom. Ei (apostolii – n.t.) trebuiau să vestească Evanghelia unei lumi precreștine; noi, cel puțin în occident, unei lumi postcreștine.

Am spus până aici că Reînnoirea Carismatică este un curent de har necesar întregii Biserici. Trebuie să adaug faptul că e de două ori necesar pentru unele Biserici naționale care asistă de un timp la o dureroasă hemoragie a propriilor credincioși spre alte realități carismatice. Este bine cunoscut faptul că unul dintre cele mai simple motive ale unui asemenea exod este nevoia de o exprimare a credinței mai corespunzătoare cu propria cultură: cu mai mult spațiu pentru spontaneitate, pentru bucurie și trup; o viață de credință în care religiozitatea populară să fie o valoare adăugată și nu un surogat față de domnia lui Cristos.

Se fac analize pastorale și sociologice ale acestui fenomen⁶ și se dau ipoteze pentru remedii, dar oamenii își dau seama cu greu că Duhul Sfânt însuși a prevăzut deja, în manieră grandioasă, soluția pentru această nevoie. Nu mai trebuie să continuăm să vedem în Reînnoirea Carismatică Catolică o parte din problema exodului catolicilor, în loc să vedem în ea o parte din soluția la problemă. Și, pentru ca acest remediu să fie cu adevărat eficace, nu e suficient ca păstorii să aprobe și să încurajeze Reînnoirea Carismatică, în același timp rămânând cu grijă pe dinafară. Ei trebuie să primească în propria viață acest curent de har. La acest lucru ne impulsionează însuși exemplul Păstorului Bisericii universale și prin instituirea lui CHARIS.

Termin printr-o reflecție asupra exercitării carismelor. Fac aluzie la unele atitudini sau virtuți care contribuie mai direct la menținerea sănătoasă a carismei și la faptul de a o face să slujească „pentru folosul comun”. Prima virtute este *supunerea*. Să vorbim, în acest caz, despre supunerea în primul rând față de instituție, față de cei care exercită serviciul autorității. Adevărații profeți și carismatici, chiar în istoria Bisericii catolice recente, au fost cei care au acceptat să moară față de certitudinile proprii, în supunere și tăcere, înainte de a vedea că propunerile și criticile lor sunt primite de instituție. Carismele fără instituție sunt sortite haosului; instituția fără carisme e sortită imobilizării.

Instituția nu trebuie să mortifice carisma, ci trebuie să-i asigure carismei un viitor și chiar... un trecut. Adică, să o ferească de la consumarea sa într-un foc de paie, dar și să pună la dispoziția ei întreaga experiență cu Duhul Sfânt pe care au avut-o generațiile precedente. Este o binecuvântare de la Dumnezeu că retrizarea carismatică a Bisericii Catolice s-a născut cu un puternic impuls de comuniune cu ierarhia și că magisteriul pontifical a recunoscut în ea „o șansă pentru Biserică” și „primele semne ale unei mari primăveri ale creștinismului”⁷. Această supunere ar trebui să ne fie cu atât mai ușoară și să ne oblige cu atât mai mult azi cu cât autoritatea supremă a Bisericii nu se mai limitează să laude și să încurajeze curentul de har al Reînnoirii Carismatice, ci această autoritate chiar și-a însușit cauza Reînnoirii Carismatice și o propune cu insistență întregii Biserici.

O altă virtute vitală pentru o folosire constructivă a carismelor este *umilința*. Carismele sunt intervenții ale Duhului Sfânt, scânteii din focul însuși al lui Dumnezeu încredințate oamenilor. Cum să facem să nu ne

⁵ Leo-Joseph Suenens, *Memories and Hopes*, Veritas, Dublin, 1992, pag. 267.

⁶ Cf. João B. Ferreira de Araújo, *La ritualità del Pentecostalismo. Cause di una crescita imprevedibile in Brasile e nel mondo (Ritualul pentecostalismului. Cauzele unei creșteri imprevizibile în Brazilia și în lume)*, Cittadella, Assisi, 2019.

⁷ Paul al VI-lea într-o alocuțiune din data de 19 mai 1975 (*Insegnamenti di Paolo VI*, vol. XIII, pag. 538) și respectiv Ioan Paul al II-lea, în „L'Osservatore Romano” din data de 14 noiembrie 1996, pag.8.

ardem mâinile cu ele? Aceasta e sarcina umilinței. Ea permite ca acest har al lui Dumnezeu să treacă și să circule în interiorul Bisericii și prin umanitate, fără a se disipa ori contamina.

Imaginea „curentului de har” care se răspândește în masă ne face să ne gândim la electricitate. Iar paralela cu tehnica electricității ne amintește de utilitatea izolației. Cu cât mai înaltă e tensiunea și puterea curentului care trece printr-un cablu, cu atât mai rezistentă trebuie să fie izolația care împiedică provocarea de scurt-circuite. Umlința este, în Reînnoirea Carismatică și în viața spirituală în general, marele izolator ce permite ca acest curent divin al harului să treacă printr-o persoană fără a se disipa și fără a provoca flăcări de orgoliu și de rivalități. Isus a făcut ca Duhul Sfânt să pătrundă în lume prin a se umili și a se face ascultător până la moarte; noi am putea contribui la răspândirea Duhului Sfânt în Biserică în același mod: rămânând umili și ascultători până la moarte, moartea „eului” nostru și a omului vechi care este în noi.

* * *

Ca asistent eclezial, am încercat să dau, prin această învățătură, contribuția mea pentru o corectă viziune a Reînnoirii Carismatice în istoria și prezentul Bisericii. Totuși, moderatorii și membrii comitetului internațional sunt cei care vor trebui să susțină cea mai mare greutate a acestui nou început. Îmi exprim față de toți prietenia fraternă și îmi ofer colaborarea necondiționată, cât timp îmi va mai da Domnul puterea s-o fac.

Scrisoarea către Evrei le recomanda primilor creștini: „Amintiți-vă de conducătorii voștri care v-au vorbit despre cuvântul lui Dumnezeu” (Evr 13,7). Noi trebuie să facem același lucru, amintindu-ne cu afecțiune și recunoștință de primii care au trăit și promovat noile Rusalii: Patti Mansfield, Ralph Martin, Steve Clark, Kevin și Dorothy Ranaghan și de toți ceilalți care ulterior au slujit RCC în ICCRS, în Fraternitatea Catolică și în alte organisme de slujire.

Termin cu un cuvânt profetic pe care l-am proclamat pentru prima oară când am predicat în prezența Sfântului Ioan Paul al II-lea. Este cuvântul pe care profetul Aggeu l-a adresat capilor și poporului lui Israel în momentul în care se încingeau să reconstruiască templul:

„Acum, fii tare, Zorobabel! – oracolul Domnului; fii tare, Iosue, fiul lui Iehoțadac, marele preot! Fii tare, popor întreg din țară – oracolul Domnului – și lucrați! Căci eu sunt cu voi – oracolul Domnului Sabaot” (Ag 2,4).

Fii tari, Jean-Luc și membri ai comitetului, fii tare, popor întreg al Reînnoirii Carismatice Catolice, fii tari, voi frați și surori din alte confesiuni creștine care sunteți între noi; lucrați, căci eu sunt cu voi, spune Domnul!